

DEMOKRASİ VE KATILIM BİLİNCİNİN SPOR VE FONKSİYONU AÇISINDAN İNCELENMESİ

Investigation of Democracy and Participation Awareness for Sports and
Function

Dr. Öğr. Üyesi Vahit DOĞAR

Atatürk Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu

avhitdogar@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-0937-5514>

Doç. Dr. METİN BAYRAM

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi - Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

metinbayram04@hotmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-7328-2526>

Dr. Öğr. Üyesi Serkan Tevabil AKA

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi - Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

aka_serkan@hotmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-3048-3261>

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi-Journal of Ağrı İbrahim Çeçen
University Social Sciences Institute AİCUSBED 5/2 Ekim/Oktober 2019 / Ağrı

ISSN: 2149-3006

e-ISSN: 2149-4053

Makale Türü- <i>Article Types</i> :	Araştırma Makalesi
Geliş Tarihi- <i>Received Date</i> :	18.03.2019
Kabul Tarihi- <i>Accepted Date</i> :	27.07.2019
Sayfa- <i>Pages</i> : 111-122	 https://doi.org/10.31463/aicusbed.541306

<http://dergipark.gov.tr/aicusbed>

This article was checked by

✓ iThenticate

DEMOKRASİ VE KATILIM BİLİNCİNİN SPOR VE FONKSİYONU AÇISINDAN İNCELENMESİ

Investigation of Democracy and Participation Awareness for Sports and Function

Vahit DOĞAR
Metin BAYRAM
Serkan Tevabil AKA

Özet

Büyük bir kurtuluş mücadelesi verip Cumhuriyetine kavuşmuş genç nüfusun yoğunlukta olduğu bir millet olarak; aklı, fikri ve vicdanı hür bir insan yaşamını yaşatma mücadelesinde demokrasiyi benimsemiş bir toplum yapısı ülkemizde de iyiden iyiye yeşermektedir. Bir ülkenin bütün unsurlarıyla kalkınması, elbette ki o ülkede iyi eğitilmiş sağlıklı ve demokrasiyi yeterince benimsemiş insanların çokluğuna bağlıdır. Demokrasi; gerçekte birden fazla insanın barındığı her yerde, ailede, işyerinde, tüm sosyal topluluklarda ve sokakta, barış içinde yaşamının en önemli temel koşulu olup, insana saygının, dayanışmanın ve hoşgörünün, yetki, görev ve sorumluluğa içten katılmanın, mutluluğu, acıyı, ortaya çıkan her türlü değerleri ve tüm sonuçları paylaşmanın filizlenmesi olgusudur. Bu temel esaslardan hareketle, hızla gelişen dünyamızda sağlıklı ve dinamik toplum olmamızda beden eğitimi ve sporun da insanların yetiştirilmesinde genel eğitimin tamamlayıcısı ve ayrılmaz bir parçası olarak apayrı bir önemi vardır. Özellikle, Cumhuriyetimizin kurulmasından sonra 1946, 1960 ve 1982 Anayasalarında sporun yönetsel esasları ve tüm yurda yaygınlaştırılması, halkımıza benimsetilmesi, katılım bilincinin gerçekleştirilmesi konusunda önemli mesafeler kat edildiğine şahit olunmaktadır.

Bugün, gençliğin toplumsal yaşamın her alanına katılımı, düşünce ve emek birliği kurmayı, ülkesini ve ulusunu kalkındırmayı, üretmeyi, paylaşmayı isteyen insanların diğer alanlarda olduğu gibi spor alanlarında da demokratik yönetimden yana olmaları önemli bir olgudur

Anahtar kelimeler: spor ve fonksiyonları, demokrasi, katılım

Abstract

As a nation with a young population with a great struggle for liberation and having reached the Republic; a society that has adopted democracy in its struggle to keep its mind, idea and conscience alive in a free life is growing well in our country. The development of a country with all its elements depends, of course, on the abundance of people who are well-educated in that country and have sufficiently adopted democracy. Democracy; In fact, it is the most important basic condition for living in peace, family, workplace, all social societies and the streets where there is more than one person, and the kind of respect, happiness, pain and all kinds of participation, values and all the consequences of sharing is the phenomenon of sprouting. On the basis of these basic principles, physical education and sport have a distinct importance as an integral and integral part of general education in the education of people in our rapidly developing world. In particular, after the establishment of our Republic, the 1946, 1960 and 1982 Constitution has witnessed significant progress in promoting the sport's managerial principles and the whole country, adopting it to our people and realizing the awareness of participation.

Today, it is an important fact that people who want to join the youth in every field of social life, to form a unity of thought and labor, to develop, produce and share their country and nation, and to support democratic management in sports fields as in other areas.

Key words: sports and functions, democracy, participation

Giriş

Bugün dünyada insanları yoğun bir şekilde peşinden koşturan üç şeyin varlığından bahsedebiliriz. Bunlar; Din, Siyaset ve Spor 'dur. Bizim burada spor olgusuna ayrı bir pencereden bakmamızda yarar vardır diyebiliriz. Bu nedenle, sporun ana temelinde yarışma ruhu yer almasına rağmen spor aracılığıyla insanları, toplumları ve tüm dünya ülkelerini birbiriyle kaynaştırma, kültür temellerini sağlayabilme esası ayrı bir önem kazanmıştır.

Demokrasi; birden fazla insanın barındığı her yerde, ailede, işyerinde, sosyal topluluklarda ve sokakta, barış içinde yaşamın önemli temel koşulu olup, insana saygının, dayanışmanın ve hoşgörünün, yetki, görev ve sorumluluğa katılmanın, mutluluğu, acıyı, ortaya çıkan değerleri ve tüm sonuçları paylaşmanın filizlenmesidir denilebilir (Sümer, 1989).

Yine demokrasi; düşünce, örgütlenme ve inanç özgürlüğü içinde, halkın kendi kendisini yönetmesi, görev, yetki ve sorumlulukları, halk

tarafından, halkın içinden seçilenlere paylaştırılması demektir. Sporda da demokrasi, spor yapanların, spora emek verenlerin, yöneticilerin, eğitimcilerin, hakemlerin kendilerini yönetecekleri kendi içlerinde özgürce seçebilmeleri olgusudur. Demokrasiden ve kendi kendini yönetmekten korkanlar, kendilerini başkalarının yönetmesinden, başkalarının işaretleri ile koltuklara oturup kalkmaktan ve yerlerini bir diğerine bırakmaktan yana olanlar kişiliklerine ve meslek onurlarına zarar vermiyorlar mı? (Sümer, 1989).

Sporcu ve spor adamı da toplumumuzun bireyleridir. Toplumumuzun tüm sorunları hem onları, hem yakınlarını ve tüm çevrelerini etkiler.

Demokratik Katılım

Tarihleri toplumlar yaratır ve onlar yazarlar. Toplumlara meydana getirenler de insanlar olduğuna göre o zaman, en değerli etken insan unsurudur diyebiliriz.

Bu yoldan hareketle, sağlıklı ve dinamik toplum olmamızda sporun ve bu alanın gerçek işçileri (üreticileri-iş görenleri) olan sporcuların yeri ve fonksiyonu asla gözardı edilmemelidir (Doğar, 2006). İnsan topluluklarının olduğu her yerde, tarih boyunca insanların bir bölümü, özgür ve demokratik bir düzenin savunuculuğunu yaparken, bir diğer bölümü de işbaşına diledikleri gibi hareket edecek insanları getirmek için sıcak, soğuk, kanlı, kansız her yolu denemişlerdir. Azınlıkta olan bir üçüncü bölüm ise, çeşitli ad ve görüntü altında yönetimde sürekli kendileri kalmak istemişler, günü geldiğinde ise oğulları başta olmak üzere kendi soylarının yönetimi sürdürmelerini savunmuşlardır. Üç parçayı oluşturan azınlıklar veya kalabalıklar zaman zaman başarılı olmuşlar, zamanı gelmiş, yerlerini bırakmak zorunda kalmışlardır (Sümer, 1989). Siyasal bilimcilerin bile henüz ayrıntısına inemediği ve tam çözemediği çeşitli şekillerle belki de insanlığın varoluşu ile birlikte demokrasi arayış mücadelesinin başladığı da denilebilir.

Nasıl ki ilk insan yaşamını devam ettirmek için karnını doyurmak amacıyla avladığı hayvanın peşinden koşmuş, bazen hasmı karşısında yenik düşünce bedenini eğitmiş, hatta doğadaki bir takım maddelerden, nesnelere yararlanma çabası içine girmiş ve bu yolla eğitime, kültürlenmeye başlamıştır denilebilir. Buradan hareketle, insan vücudunun çeşitli yollarla eğitilmesi ve sportif faaliyetlerde yer alabilme çabası çağlar boyunca sürdüğü gibi bugün de yoğun bir şekilde devam etmektedir.

Çeşitli sportif faaliyetler ve yarışmalar, ülkelerin iç ve dış turizmine, sosyo-ekonomik politikasına canlılık ve hız kazandırabilen hatta toplumları ve insanları birbirine yaklaştıran, kaynaştıran ve de uzlaştıran,

binlerce insanı soğuk sıcak demeden stadyumlara toplayabilen, milyarlarca insanı televizyonlar başına çeken oldukça farklı özelliklere sahip bir uğraşı, bir kazanç yolu haline gelmiştir (Ferah, 1990). Hatta, bu hususta bu yıl içinde Erzurum’da düzenlenen 25. Dünya Üniversitelerarası kış Oyunları, hem güzel şehrimiz Erzurum’u hem de cennet ülkemiz Türkiye’yi tüm dünyaya tanıtmaya fırsatı sunmuştur. Kış oyunları ayrıca Erzurum ve çevresinde yaşayan tüm gençlerimize çağdaş kış sporlarını uluslararası standartlara sahip tesislerde yapabilme imkânı sunmuştur. Bu da, kış sporlarıyla uğraşan ve gelecekte uğraşacak olan tüm gençlerimizin sayısını oldukça artıracaktır. Nasıl ki; 2002 yılında futbol branşında kazandığımız dünya üçüncülüğünü gelecekte bu alandaki sporcu ve faal kulüp sayısının da artımıyla kış sporlarında da kazanabilme imkânımız olabilecektir.

Demokrasi; tarımda, sanayide, ticarete, sağlık alanında, sanat, eğitim ve kültür hareketlerinde, tüm doğal kaynakların kullanımında, devlet-halk ilişkilerinde, devletler yönetiminde, tüm örgütlerde, diğer bütün kamu ve özel kuruluşlarda, bütün gönüllü kuruluşlarda etkinliğini ve fonksiyonel özelliklerini insanlar yaşadıkça devam ettirecektir.

Gençlerin Karar Alma Mekanizmalarına Katılımı

Demokrasi aslında, sadece insana saygı olmayıp tüm insan düşüncelerini harekete geçirmek, tartışmak, düşünce üretmek, karar vermek, karara herkesi ortak etmek şeklinde de ele alınmalıdır. Bir insanın özgürce düşündüğünü söylemesi, araştırması, eleştirel katılım sağlaması, bulguları birbirine eklemesi, el ele gönül gönüle tartışması, aileden sokağa, okuldan işyerine, turizmden sanata ve spora kadar özgürce katılımın sağlanması ayrı bir önem taşır. Bir örnek verecek olursak; oldukça genç, sağlıklı ve dinamik bir Türk toplumunun oluşmasında sporun ve katılımcılığının yüksek derecede önemi vardır. Bugün seyri güzel ve sporunun en önemli branşı olan futbolun günümüz toplumlarında oldukça etkinliği söz konusudur. Ülkemizde her geçen gün bu alandaki bilimsel çalışmalara ve okullaşma eğilimine daha çok ağırlık verilebilmiş olması, sporcu sayısının ve gelir kaynaklarının da buna paralel baş döndürücü şekilde artması Türk insanının da ne denli başarılı olabileceğini ortaya koymaktadır. Bunun en güzel örneklerinden biri de; Japonya-Güney Kore ortaklığıyla düzenlenen 2002 Futbol Dünya Kupası olmuştur. Bu şampiyona, ülkemiz ve toplumumuz açısından unutulmayacak güzelliklere, katılımcılığa sahne olmuştur. Türk Milli Futbol Takımının Teknik Direktör Şenol Güneş ve teknik ekibi ile birlikte kaptan Hakan Şükür ve arkadaşlarının planlı ve cansiperane takım ruhuyla çalışarak, gayret göstererek dünya üçüncülüğüne uzanması sadece sportif başarıyı değil, aynı

zamanda Türk toplumunun ve gençliğinin dünyadaki onuru ve temsil gururunu da ortaya koymuştur. Özellikle, üçüncülük müsabakasındaki Türkiye ve Güney Kore Futbol takımlarının dostluk, kardeşlik gerçek “Fair Play” gösterisi bütün dünya insanlarına sunulan önemli bir mesajdı.

Ayrıca, Galatasaray Futbol takımının 2000 yılında UEFA Avrupa Şampiyonluğuna ve akabinde şampiyonlar şampiyonluğuna ulaşması, yine Türk çocuklarının katılımcı ve rekabet edebilir gücünü ortaya koymuş ve millet olarak hepimizin göğsünü kabartmıştır. Ayrıca, gerek ana spor branşı olan Atletizmde, Güreşte, Boksta, Basketbolda, Voleybolda ve diğer bazı spor branşlarında da birçok sporcumuz Avrupa ve Dünya arenalarında bizlere şampiyonluklar yaşatmışlar ve yaşatmaya da devam edeceklerine inancımız tamdır. Bunun en önemli yolunun Türk gençlerinin daha ilköğretim çağından itibaren başlamak kaydıyla hem okullarda ve hem de spor takımlarımızda spora yönlendirilmesi ve bu yönde eğitimlerinin devamlılık kazandırılması önemli bir gerekliliktir diyebiliriz.

Gençlerin Toplumsal Yaşamın Her Alanına Katılması

Bütün dünya gençliğinin katılımcı ruhunun önemli bir yaşamsal fonksiyonu asla göz ardı edilmeyecek bir ilkedir. Gelecek daima genç beyinlerin üzerine kurulmalıdır. Ulu önder Atatürk’ün bu yönde “Gençliğe Hitabesi” iyi idrak edilmeli ve genç beyinlere kazınmalıdır. Onları her alanda katılımcı, üretken, işbirlikçi ve geleceği iyi planlayan, mücadeleye yöneltecek düşünceyi harekete geçirecek gençler yetiştirme zamanıdır.

Günümüzde çeşitli spor branşlarıyla uğraşan sporcular kulüplerde, okullarda, hem ulusal hem de uluslararası arenalarda ömürlerinin en güzel yıllarını (birçoğu karşılıksız ve amatör ruhla) verdiklerini görmekteyiz.

Spor müsabakalarının düzenlendiği tarih ve saatlerde ülkeler ulusal bazda radyo ve televizyon saatlerinde, programlarında bile önemli değişikliklere gidebiliyor hatta müsabakaların yapıldığı zamanlarda (örneğin; 2002 Futbol Dünya Kupası 3. lük müsabakasında olduğu gibi) neredeyse toplum yaşamının şekli bile değişebiliyor. Özellikle, dünya futbol şampiyonaları sırasında, ülkelerinin müsabakasını televizyondan izlemek isteyen insanlar nedeniyle sokaklar boşalıyor, araçlar duruyor, kamu ve özel kuruluşlarda işe dahi ara verilebiliyor (Türkiye Büyük Millet Meclisinde dahi oturuma ara verilebiliyor). İşte, böylesine etkili bir uğraşı olan spor olgusu, onu bir oyun, sadece bir spor branşı olmaktan çıkarıp apayrı bir kazanç sektörü (sanayisi) haline dahi getirmiş bulunmaktadır (Başer, 1994).

Gençlerin, toplumsal yaşamın her alanına katılımı; düşünce ve emek birliği kurmayı, ülkesini ve ulusunu kalkındırmayı, üretmeyi, paylaşmayı isteyen insanların diğer alanlarda olduğu gibi spor alanlarında da demokratik yönetimden yana olmaları önemli bir olgudur. Sadece sporda değil her alanda aileden başlamak üzere kurulacak demokrasi dünyaları dalga- dalga bütün yurdumuzu kaplar, hatta halkın seçip gönderdiği meclislerde boy atar, çınarlaşır, kökleşir, yıkılmaz, sararmaz, kırılmaz ve eğilmez bir kalkan olur. Bugün toplumumuzda kanayan bir yara olan “sokak çocuklarının, taş atan çocukların” dahi spor yoluyla ve kültürüyle toplumumuza kazandırılması, kendi kişiliğini kullanabilme fırsatı elde etmesi, kendine güvenen, inanan ve toplum değerlerine gönülden saygılı insanlar olarak yetiştirilmesi mümkündür denilebilir. Elbette, bu yönde emek ve gayret gösteren kamu ve özel kuruluşlarımız yok değil. Onlara ve onlar gibi bu yönde emek veren tüm insanlarımıza ve çalıştırıcılarımıza çok minnet borçluyuz.

Yerel Yönetimlerde Katılımcılık

Bir ülkenin kalkınması, o ülkede sağlıklı ve eğitilmiş insanların çokluğuna bağlıdır. Üzerine düşen görevleri en iyi şekilde yerine getiren insanların yetiştirilmesinde eğitim önemli bir vasıtaadır. Beden eğitimi ve spor ise, genel eğitimin tamamlayıcısı ve onun ayrılmaz bir parçası olup; bedeni, fikri, sosyal, duygusal ve beceri yönünden gelişmiş sağlıklı insanların yetiştirilmesinde etkili ve cazip bir araçtır (Doğar, 1997).

Bu nedenle, ülkemizin kalkınmasında oldukça önemli payı olan insan unsurunun bedeni ve ruhi açıdan geliştiren sporun da, mutlaka bir demokratik genel politikasının olması tabiidir.

Türkiye’de spor genel politikasının belirlenmesine ışık tutacak iki hüküm vardır. Birincisi: 1982 Anayasası’nın 59. maddesidir. Buna göre, Devlet her yaştaki Türk vatandaşının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır. Sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyla korur hükmüne yer verilmektedir. İkincisi: 1986 tarih ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri hakkında kanundur. Buna göre, vatandaşın ve okul dışı gençlerin fizik, moral, güç ve yeteneklerini sağlayan beden eğitimi, oyun, jimnastik ve spor faaliyetlerini sevk ve idare etmek, gençliğin boş zamanlarının değerlendirilmesine ilişkin hizmetleri yürütmek, bilgi ve beceri kursları düzenlemek, gençlerin kötü alışkanlıklarından korunması için gerekli tedbirleri almak (M.2/a), Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’nün görevleri arasında sayılmıştır (Doğar, 1997).

Bu iki hükümden de anlaşılacağı üzere birinci hedef, her yaştaki Türk vatandaşının beden ve ruh sağlığını ve yeteneklerini geliştirmek için onlara

spor yaptırmaktır. İkinci hedef ise, milletlerarası spor müsabakalarında dünya devletleri arasında ilk sıralarda yer alabilmek için başarılı sporcular yetiştirmektir. Bugün devlet tüm taşra teşkilatlarını da kurarak, sporu ve spor bilincini tabana yayabilmeye ve sporcu sayısını her branşta artırmaya çalışmaktadır. Ancak, bu çalışmaya tüm ailelerin, kamu ve özel kuruluşların, gönüllü kuruluşların, okulların ve üniversitelerin de katılımının, hem maddi hem de diğer yönden yoğun desteğinin sağlanabilmesi önemli bir gereklilik ve görev sayılmalıdır. (Doğar, 1997).

Bu konuda, Türk Spor yönetiminde oluşturulan genel politikaların işletilmesi görevi ise, hükümetlere verilmiştir. Çünkü hükümetler politikalarını, devletin milli ve milletlerarası spor politikalarının ana esaslarına uygun olarak hazırlamak ve işletmek zorundadırlar. Zaten hükümetlere düşen görev, devlet politikalarına uygun milli ve milletlerarası politikalara uyumlu spor politikasının ayrıntılarını tespit etmektir (Demirci, 1986).

Ademi merkeziyetçi yönetim; kamu hizmetlerinin görülmesi bakımından uygulamaya yönelik kararlar alma yetkisinin, merkez teşkilatına dahil olmayan yönetimlere tanınması şeklinde açıklanabilir (Versan, 1986). Bir organizasyonun daha başarılı olması için güç ve karar verme yetkisinin alt kademelere dağıtılmasıdır (Megginson, 1986). Bazı hizmetlerin mahallindeki kişi ve kuruluşlarca yönlendirilmesi manasındaki ademi merkeziyet; emek, enerji, zaman, para ve yer konularında yararlılık, kolaylık, verimlilik, etkililik ve tasarruf sağlar (Doğar, 1997). Devlet bütün kamu hizmetlerinin ülke ve vatandaş yararına, bazı özerk kuruluşlar tarafından yürütülmesine rıza gösterir. Kimi hizmetler tüm ülkeyi değil fakat bir bölgeyi ya da bir kısım vatandaş gruplarını ilgilendirir. Bu tür hizmetlere karşı devletin ilgisiz kalması beklenemez. Bu nedenle, kendi denetimi altında bazı hizmetleri ayrı bütçesi, tüzel kişiliği ve geliri bulunan özerk kuruluşlara verebilir (Keleş ve Yavuz, 1983). Yerel yönetimlerin karar organlarının seçimle işbaşına gelmeleri, onlara demokratik ve özerk kuruluşlar niteliği kazandırmaktır. Yerel özerklik ve yerel demokrasi (local democracy) kurumları, işte bu, seçimle işbaşına gelmenin sonucu oluşan kavramlardır (Keleş, 1983).

Âdemimerkeziyetçi teşkilatların yönetsel ve işlerlik açıdan bir çok yararı olduğu gibi bazı sakıncalı tarafları da vardır. Özellikle yararları açısından konuya baktığımızda; teşkilat amaçlarının gerçekleştirilmesinde sürat, isabet, maliyet düşüklüğü, kaynaklardan en verimli şekilde yararlanma gibi büyük imkanlar sağlayabildiği gibi mahalli insanların kendilerini

ilgilendiren konularda doğrudan karara katılmalarına fırsat sağlar (Adalı, 1986). Buna karşın, yeterli gelir kaynaklarına sahip olmayan âdemimerkeziyetçi teşkilatlar, mali sıkıntı çekebilecekleri gibi uzman personel sıkıntısı ile hizmet açasından ÷lke düzeyinde eşitlik sağlanamayabilir. Ayrıca, eşgüdüm yetersizliği, isabetsiz ve olumsuz kararların sonuçları, tehlikeli olarak ta ortaya çıkabilir (Doğar, 1997). Bunların dışında yine birçok fayda ve sakıncalardan da bahsetmek tabiki mümkündür.

Bütün sakıncalarına rağmen âdemimerkeziyetçi yönetimlerin (yerel yönetimlerin) modern çağın en gerekli yapı ve faaliyet ilkelerinden biri olarak değerlendirilmesi de gerekmektedir denilebilir. Bu konuda, her yöreye ait spor ve sporcu potansiyelinin iyi analiz edilerek tüm ailelerin, kamu ve özel kuruluşların, okulların ve de üniversitelerin de devreye sokularak her türlü eğitimsel, idari, ekonomik ve katılımsal işbirliğinin yeterince değerlendirilmesine ve de işbirliğine ihtiyaç vardır denilebilir.

Gençliğin daha temelden çok yönlü eğitimlerinin ve çeşitli spor alanlarına yönlendirilmesi ve kazandırılmasının özellikle de okullarda başlatılmasının yüksek derecede önemi vardır. Bu konuda, hem ailelerimizin, tüm okul idarecilerimizin ve beden eğitimi öğretmenlerimizin özverili çalışma ve gayretlerine de ihtiyaç duyulmaktadır.

Sonuç ve Öneri

Küreselleşme eğilimlerinin son derece arttığı řu içinde yaşadığımız çağda, insanların daha sağlıklı, daha üretken, daha katılımcı, özverili, daha müreffeh ve demokrasiyi içine sindirmiş ve bu olguyu her zaman yaşam felsefesine katabilmiş insanlar haline gelebilme çabası, asırlardır devam ettiği gibi bugün de devam etmektedir. Sadece sporda değil, her alanda aileden başlamak üzere kurulacak demokrasi dünyaları, dalga dalga tüm yurdu kaplar, oradan da elbette sağlık içinde, halkın temsilcilerinin gönderildiği meclisler dahil her yerde boy gösterir, vücudu ve beyni zinde, vicdanı ve de fikri hür insanlar halinde daha nice yıllara bizi ulaştıracaktır.

Ülkemizde cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte demokrasi özleminin spor alanlarına da yansması, kanun ve tüzükler çerçevesinde hizmet ve yönetsel etkinliğinin geliştirilmesi, örgütlü spor çağının oluşumuna önemli katkı sunmuştur. Buradan hareketle, sporun toplum içinde yayılması çabaları ön plana çıkmaya başlamıştır. Beden Eğitimi ve Spor derslerinin okullarda apayrı bir ders etkinliği olarak müfredatlara girmesi ve birçok spor alanlarında kulüpleşme çalışmalarının da gelişimine katkı sunması göz ardı edilmemelidir.

Sportadaki örgütlenme ve kulüpçülük çabalarının özü, kuşkusuz sporda demokrasi istem ve girişimlerinin sonucunda önemli ivme kazanmıştır. Türkiye’de sporda demokratikleşme çabalarının özellikle 1946 ve 1960 anayasalarının ve ona bağlı örgütlenme yasalarının yürürlüğe girmesiyle yoğunlaştığına şahit olmaktayız. 1970’li yıllardan sonra da federasyonların başkan ve kurullarının yavaş yavaş seçimle belirlenmesinin benimsenmeye başlaması sporda demokrasi akımlarını daha da hızlandırmış. Özellikle 1988 yılında özerk yapıya kavuşan Türkiye Futbol Federasyonu aracılığıyla da ayrı bir hız kazanmıştır. Bugün Türkiye Futbol federasyonu yüz milyonlarca dolar yayın ve diğer gelirleriyle apayrı bir idari, mali ve yönetsel kimlik kazanmıştır. Bu da, ülkemizde bu alandaki sporcu ve diğer hizmet edenlerin sayısını oldukça artırmış ve de dünya çapında sportif başarıları peşinden getirmiştir

Yıllarca suskun, gününü gün etmeye, madalya, kupa ve puan peşinde koşmaya çalışan, kazandıkça coşan, kaybettikçe çöken bir dağınık kitlenin yerine bugün; vicdanı ve fikri hür, katılımcı, paylaşımcı, ekip ruhuna özgü hareket edebilen, ülke ve gençlik menfaatini ön plana çıkaran, gerçek eğitimci ve yönetsel kimliğe sahip gerçek fedakarları hep birlikte ortaya çıkarma gayretinde olunmalıdır.

Yukarıdaki açıklamalar paralelinde bazı önerileri şöyle sıralayabilmemiz mümkün olabilecektir:

1. Tüm spor branşlarında sporcu sayısının yeterince artırılabilmesi için; ailelerin, okulların, kamu ve özel kuruluşların, üniversitelerin, kulüplerimizin ve bütün özel teşebbüslerimizin eğitimsel, ekonomik ve katılımsal işbirliğinin zaman geçirilmeksizin sağlanması gerekir.
2. Ülkemizde var olan hem yöresel hem de ulusal bazdaki tüm spor tesislerinin işletmeciliğinin ve işlevlerinin profesyonel bir anlayışla yönetimi, bakımı ve işletilmesi.
3. Yerel yönetimlerin, sporcu sayısının artırılması ve istihdamı konusunda gereğince desteğinin zaman geçirilmeksizin sağlanması, gerekirse devlet eliyle de desteklenmesi.
4. Okullarımızda görev yapan beden eğitimi öğretmenlerimizin sporcu yetiştirilmesinde eğitimsel, ekonomik ve yönetsel açıdan özendirilerek desteklenmesi.
5. Okullarımızda daha çok sayıda çocuğun spora yönlendirilmesi ve kazandırılması için okul-aile işbirliğinin güçlendirilmesi ve bu yöndeki eğitim ve bilgilendirme çabalarının geliştirilmesi.

6. Tüm yerel ve ulusal bazda olmak üzere yazılı ve görsel basın aracılığıyla çocukların spora kazandırılması ve önemi konusunda eğitici programların artırılması.

7. Sadece başarılı sporcuların değil başarılı spor yönetici ve eğitimcilerin de yeterince ödüllendirilmesine daha da çok önem verilmesi.

8. Toplumun spor yapmaya ve sağlıklı yaşama yönlendirilmesi için, yaşam boyu spor egzersizlerinin halkın her kesimine yayılması çalışmalarına ağırlık verilmesi.

9. Gençlerin ve toplum kesiminin zararlı ve kötü alışkanlıklardan uzaklaştırılması için spor alanlarına (gerekirse devlet ve millet yardımı aracılığıyla da) yöneltilmesi, finansal ve eğitim desteklerinin sağlanması.

10. Türkiye’de özellikle Futbol alanında ulaşılan profesyonelce hizmet anlayışının diğer spor branşlarında da yaygınlaştırılarak maddi kaynakların artırılma çabalarının geliştirilmesi.

11. Spor idaresinde merkezîyetçi yönetimden demokratik ve ademimerkezîyetçi bir yönetime geçilebilmesi için, her şeyden evvel ülkemizin sanayi toplumu açısından güçlendirilerek halkın rahatlıkla kullanabileceği spor alanlarının artırılması ve işlekliliğinin geliştirilmesi.

12. Netice itibarıyla; Spor alanında gerek duyulan her türlü kaynak, tesis, araç ve gereçler en ekonomik, dengeli, toplumun her kesimine eşit, devamlılık ve istikrarlı kullanımı sağlanmış, asla tesadüfe bırakılmadan ilmi ve yönetsel işlerlik esasları çerçevesinde kullanıma sunulması gerekmektedir.

13. Sporun tüm branşlarının gençlere ve toplumumuza yeterince sevdirebilmesi için fair play ruhunun her kesime kazandırılması çalışmalarına da ağırlık verilmesi gerekir. Zira, bugün özellikle futboldaki seyirci fanatizmi başta ailelerimizi ve genç nesli oldukça olumsuz etkilemekte ve onları spor yapmaktan ve de seyretmekten caydırmaktadır.

Kaynaklar

- Adalı, S.(1986). Daha İyi Hizmet Görme Açısından Katılmalı Yönetim. Türsav Yayınları, İstanbul.
- Başer, E.(1994). Futbolda Psikoloji ve Başarı. Yayınevi Yayıncılık, İstanbul.
- Demirci, N.(1986). Sporda Yönetim-Teşkilatlanma ve Organizasyonlar. GSGM. Yayınları No: 35, Ankara.
- Doğar, A.V.(2006). Futbolun Spor ve Eğitim Aracı Olarak Fonksiyonel yapısı. Atatürk Üniversitesi kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 13, Erzurum.
- Doğar, Y.(1997). Türkiye’de Spor Yönetimi. Öz Akdeniz Ofset, Adana.

- Ferah, A.(1990). Futbol Eğitim-Öğretim. Neyir Matbaası, Ankara.
- Keleş, R.,Yavuz, F.(1983). Yerel Yönetimler. Turhan Kitabevi, Ankara.
- Megginson, L.C.,Moslev, D.C., Pietri, P.H.(1986). Management Conceptand Application,Harper&Row, Publishİnc, New York.
- Sümer, R.(1989). Sporda Demokrasi, Belgeler, Yayınlar. 2. Baskı, Şafak Matbaası, Ankara.
- Versan, V.(1986). Kamu Yönetimi ve İdari Teşkilat. Der Yayınları No: 42, İstanbul.

